

4 sönd. efter tref.

Predikan i Osby kyrka, 1 juli 07

”Att inte döma”

Joh 8:1-11

2Tidigt på morgonen var han tillbaka i templet. Allt folket samlades kring honom, och han satte sig ner och undervisade. **3**De skriftlärdade och fariseerna kom då dit med en kvinna som hade ertappats med äktenskapsbrott. De ställde henne framför honom **4**och sade: "Mästare, den här kvinnan togs på bar gärning när hon begick äktenskapsbrott. **5**I lagen föreskriver Mose att sådana kvinnor skall stenas. Vad säger du?" **6**Detta sade de för att sätta honom på prov och få något att anklaga honom för. Men Jesus böjde sig ner och ritade på marken med fingret. **7**När de envisades med sin fråga såg han upp och sade: "Den av er som är fri från synd skall kasta första stenen på henne." **8**Och han böjde sig ner igen och ritade på marken. **9**När de hörde hans svar gick de därifrån en efter en, de äldste först, och han blev ensam kvar med kvinnan framför sig. **10**Jesus såg upp och sade till henne: "Kvinna, vart tog de vägen? Var det ingen som dömde dig?" **11**Hon svarade: "Nej, herre." Jesus sade: "Inte heller jag dömer dig. Gå nu, och synda inte mer."

Den här evangelietexten tillhör kanske en av de mer kända. Ändå så var det verkligen inte självklart att den fick komma med i bibeln. Det var först på 400-talet som det togs med i evangeliet, kyrkan var rädd att Jesus skulle kunna tolkas som lite väl överslätande och liberal.

Och jag skulle nog säga att den här berättelsen lätt har blivit missuppfattad. En vanlig missuppfattning är att här ställs gammaltestamentlig lagmoral mot Jesus nya förkunnelse om nåd. Alltså att Jesus skulle ta avstånd från det gamla förbundet. Det tror jag är lite förenklat att se på det hela. Det blir lätt att fokusera på Jesus berömda ord: den som är fri från synd kastar första stenen medan man glömmer hans slutreplik: "gå nu och synda inte mer."

Dessutom är det inte kvinnan och hennes synd som är i centrum utan dispyten mellan Jesus och fariséerna. Det är ju det som är upprinnelsen till den här historien.

De skriftlärdade och fariséerna gav aldrig upp sina försök att sätta dit Jesus. Att få något att anklaga honom för. Här dök så upp ett gyllene tillfälle. En kvinna, som tagits på bar gärning för äktenskapsbrott, släpas ut på gatan. Fariséerna får syn på det och för henne till Jesus. Var mannen, som hon varit otrogen med, tagit vägen framkommer inte. För det är ju riktigt att Mose lag stipulerar dödsstraff för den här typen av brott, men det straffet gällde både mannen och kvinnan.

Men fariséerna såg sin chans. Kvinnan brydde de sig egentligen inte om, hon var bara ett medel för att snärja Jesus. De föser henne framför sig tills de kommer till Jesus, där han sitter och undervisar folket. Där blir hon ställd framför honom med hennes anklagare i en halvcirkel bakom.

Så ställer de sin fråga till Jesus: "Vad säger du? Vill du bryta med lagen eller instämmer du?" Fällan är gillrad. Jesus var ju känd för att predika nåd och barmhärtighet, men skulle han svara att hon borde förlåtas så skulle han kunna anklagas för att sätta sig upp mot lagen.

Först vill Jesus inte svara. Han böjer sig ner i skriver på marken, vad vet vi inte. Men när de envisas så kommer det berömda svaret: "Den av er som är utan synd kastar första stenen."

Vad innebär egentligen det svaret? Ja, egentligen är det ju inget friande av kvinnan. Han har inte på något sätt slästat över hennes synd. Det han gör är att han flyttar fokus från kvinnan till de självutnämnda domarna. Plötsligt är det deras moraliska liv som är i centrum. Innebörden är tydlig: begär inte av andra det som du inte kan begära av sig själv.

Och det får man åtminstone säga om männen, de saknade inte självinsikt; de hade inga problem att erinra sig en mängd fel och brister hos dem själva. Ingen ville göra anspråk på att vara utan synd. Så männen backar undan under tystnad, en efter en. De äldste, och får man hoppas, de förståndigaste avvek först och de yngre följde sen efter.

Kvinnan stod ensam kvar. Om hon med våld hade blivit släpad dit så stod hon nu frivilligt kvar. Kanske hon anade att Jesus var den hon behövde för att få ordning på sitt liv. För att få hjälp att bryta med det onda. För att kunna komma tillrätta med allt det som blivit fel.

När Jesus lite förvånat säger: "Var det ingen som dömde dig" får hon svara: "Nej, ingen." Alla var de lika stora syndare som hon. Det fanns ingen som ville göra anspråk på att vara syndfri.

Och då säger alltså den som var den ende som var fri från synd: "Inte heller jag dömer dig." Jesus var ju den ende som hade kunnat döma henne, och just därför var det bara han som kunde fria henne. De andra kunde i bästa fall låta henne vara, men inte upprätta henne, inte fria henne från hennes synder. De satt ju i samma båt som kvinnan.

Att Jesus sa "inte heller jag dömer dig" betyder inte att han ser genom fingrarna eller att man kan strunta i lagen. Han kunde säga så eftersom han tog domen på sig själv. Den här synden som kvinnan hade gjort förblev inte ostraffad. Men straffet utdömdes på Golgata istället.

Men kvinnan blev förlåten och just detta var den grund som hon behövde för att bygga sitt liv på. Jesus sista ord till henne: "Gå och synda inte mer" är ju om man tänker efter oerhört krävande ord. En uppmaning att aldrig mer synda, borde det inte kännas så hopplöst att luften går ur en redan innan man försöker.

Ändå så tror jag inte att hon uppfattade det så. En människa som blivit förlåten vill ju inte göra om samma sak igen. Den som blivit förlåten får lämna allt bakom sig. Hon slipper tyngas av gamla synder som bara hotar att dra ned henne igen. Det blir ju så lätt att man fastnar i en ond cirkel som kan vara hopplös att bryta. Men förlåtelsen utplånar mina gamla misstag och gör det lättare för mig att räta på ryggen.

Förlåtelsen hjälper mig istället in i en positiv cirkel. Man får en ny vilja att göra det goda. Det är detta som Jesus vill göra; han vill omskapa vår vilja. Risken finns naturligtvis hela tiden att vi faller på nytt, det kommer vi inte undan resten av våra liv. Jag tror inte kvinnan vandrade syndfri genom livet efter det här. Men hennes vilja hade fått en ny inriktning.

Det finns två poler hos Jesus och hans förhållningssätt. Å ena sidan kan han vara oerhört skarp i sitt avslöjande av människors hyckleri, i bergspredikan gör han skoningslöst upp med bristande moral. "Var heliga, precis som en himmelske Fader är helig" är uppmaningen, precis som han säger till kvinnan: "Gå och synda inte mer".

Å andra sidan så är han den mest barmhärtiga och förlåtande mot dem som misslyckas och söker sig till honom. Den här kvinnan hade ju faktiskt allt att tacka fariséerna för. Utan att mena det så gjorde de den största tjänst som de kunde mot henne: de tog henne till Jesus, de ende som kunde lyfta av hennes synd och befria henne.